

Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι,

Χρήστος Ανδρέας

Χαίρομαι γιατί η σημερινή συζήτηση ικανοποιεί, κάτω από πίεση των πραγμάτων, το αίτημα που με επιμονή διετύπωνα στις προεκλογικές μου ομιλίες: Να αφήσουν, επιτέλους, το κόμματα της τότε αντιπολίτευσης την εύκολη, την ανεύθυνη δημαγωγία, τον υστερικό αντιπασοκισμό, τη σκανδαλοθηρία και να ασχοληθούν κάποτε με τα μεγάλα, τα πραγματικά, τα επείγοντα προβλήματα του τόπου. Να επικρίνουν, όπως ήταν φυσικό και εμάς, την τότε κυβέρνηση, όπου κατά τη γνώμη τους σφάλλαμε. Αλλά το σπουδαιότερο - να εξηγήσουν στο λαό ποιές λύσεις, καλλίτερες από τις δικές μας, έχουν να του προσφέρουν. Να παρουσιάσουν το δικό τους πρόγραμμα. Όχι με τις γενικής εφαρμογής αοριστολογίες διαφόρων χρεωκοπημένων ιδεολογικών δογμάτων, είτε της Δεξιάς είτε της Αριστεράς. ~~Αλλά~~ **Νά** δηλώσουν ανοιχτά, μπροστά στους εκλογείς, τι μέτρα σκοπεύουν να πάρουν για τα ζωτικά τους προβλήματα. Για τις αμοιβές, την απασχόληση, την κοινωνική ασφάλιση, τους φόρους. Να εξηγήσει η Νέα Δημοκρατία ποιές θα είναι οι συνέπειες του μονεταριστικού φιλελευθερισμού για τον εργαζόμενο, τον παραγωγό, το δημόσιο υπάλληλο, τον ιδιωτικό υπάλληλο, τον αγρότη, τον μικρομεσαίο επιχειρηματία. Αλλά και για το συνταξιούχο, τον άνεργο, το σπουδαστή, το νέο. Να τα πουν όλα αυτά με αριθμούς, με συγκεκριμένες δεσμεύσεις. Να αναμετρηθούν μαζί μας στο πεδίο των συγκεκριμένων γεγονότων, της συγκεκριμένης πολιτικής απ' όπου εμείς, σαν υπεύθυνη κυβέρνηση τότε, δεν ήταν δυνατόν να ξεφύγουμε.

Στο επίμονο αυτό ερώτημά μου: εσείς τι θα κάνετε; ^ς ~~η~~ μόνη απάντηση που καταδέχθηκαν να δώσουν στους εκλογείς ήταν: θα κάνουμε απογραφή. Και μετά θα σας πούμε τι θα γίνει. ^{ψηφίστε} Αφού πρώτα μας ~~εγκρίνετε~~ θα σας πούμε τι, κατά τη γνώμη μας σηκώνει και τι δε σηκώνει η οικονομία. Ψηφίστε τώρα και πληρώνετε το κόστος αργότερα.

Η ώρα της πληρωμής, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ήλθε. Έφθασε κάπως γρηγορότερα απ' ότι γίνεται συνήθως γιατί η χώρα έχει περιπέσει σε μια κατάσταση πολιτικά ανώμαλη. Την κυβερνητική εξουσία κατέλαβε ένας ανομοιογενής, καθαρά καιροσκοπικός κομματικός συνεταιρισμός, ανίκανος, από τη φύση του, να πάρει στοιχειώδη έστω μέτρα. Η χώρα έχει περιπέσει ουσιαστικά σε ακυβερνησία. ~~Ενταπλοισιά της~~ ~~ακούει και~~ Απλά, τρέχοντα προβλήματα οικονομικής διαχείρισης, προσλαμβάνουν απειλητικές διαστάσεις. Και ενώ έχει σημαίνει προ πολλού η ώρα των μέτρων (η οικονομική πραγματικότητα δεν έχει την υπομονή να περιμένει τις μηχανορραφίες των κομματικών καιροσκοπών) θυμήθηκαν τώρα την περίφημη απογραφή. Ξέχασαν, βέβαια, ότι μαζί με την υπογραφή, στηριγμένο πάνω στην απογραφή είχαν υποσχεθεί να παρουσιάσουν και πρόγραμμα με συγκεκριμένα μέτρα. Ερωτώ, λοιπόν, και πάλι, και ας το ακούσει ο ελληνικός λαός. Τώρα που κάνατε την απογραφή, με την οποία προσπαθείτε να φορτώσετε την ευθύνη της δικής σας αποτυχίας στους προκατόχους σας, τώρα που κάνατε έστω την απογραφή, που είναι το πρόγραμμά σας; Γιατί δεν το παρουσιάζετε; Δεν περιμένω, φυσικά, ² απάντηση, γιατί ξέρω ότι δε σας είναι δυνατόν να παρουσιάσετε κάτι το ανύπαρκτο. Πρόγραμμα, που να αντέχει σε δημόσια συζήτηση, δεν έχετε.

(δωδεκά)

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς ~~έχει~~ μόνο την αμηχανία του.

Έχει χάσει τη μεσσιανική του ιδεολογία και δεν έχει ακόμη βρει ένα σύγχρονο σοσιαλιστικό ρόλο. Όσο για τη Δεξιά, διαθέτει μόνο μηχανογραφίες για μέτρα αντιλαϊκά, ακατάλληλα να υποστηριχθούν με δημοκρατικό διάλογο, κατάλληλα μόνο να επιβληθούν από τα παρασκήνια, πραξικοπηματικά, με τη μορφή τετελεσμένων γεγονότων. Γι' αυτό επιδιώκουν την κοινοβουλευτική αυτοδυναμία. Γι' αυτό ακριβώς αποτελεί ζωτικό καθήκον για την προοδευτική παράταξη να τους εμποδίσει να την αποκτήσουν. ~~Ποι~~ **Μ**ε την εκλογική τους δύναμη ούτε τη δικαιούνται, ούτε θα την δικαιούνται.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το κυβερνητικό σχήμα, συνεπές προς το προεκλογικό, ή μάλλον τον εκλογομαγειρικό χαρακτήρα του, προσπαθεί να καλύψει την προγραμματική του κενότητα και τη διοικητική του ανικανότητα πίσω από μια εκστρατεία κατασυκοφάντησης του μεγάλου έργου της οκταετίας του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

~~Κυρίες και κύριοι βουλευτές,~~

Οι συνεργάτες μου και εγώ είμαστε περήφανοι για το κυβερνητικό μας έργο. Είμαστε ιδιαίτερα περήφανοι για τη δυναμική, την κυριολεκτικά ιστορική συμβολή μας στην ανάπτυξη και την εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας. Παραλάβαμε μια οικονομία και εσωτερικά ξεχαρβαλωμένη, ~~και~~ επικίνδυνα απροσάρμοστη στο διεθνές της περιβάλλον. Ο πληθωρισμός κάλπαζε με ρυθμό 25%. Τον μειώσαμε στο 13%. Οι ιδιωτικές

επενδύσεις είχαν περιέλθει σε στασιμότητα για πάνω από δέκα χρόνια. Τις παραδίδουμε να αυξάνονται με ρυθμό 15% το χρόνο. Το ακαθάριστο εθνικό προϊόν είχε ρυθμό αύξησης μηδέν, το 1981. Το παραδίδουμε να αυξάνεται με ρυθμό 3,5% ετήσια. Η αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής είχε πέσει σε αρνητικούς αριθμούς, -2% το 1980-81. Την παραδίδουμε με αύξηση 5% το χρόνο. Στις τρέχουσες συναλλαγές μας με το εξωτερικό βρήκαμε έλλειμμα δυόμισυ δισεκατομμύρια δολάρια. Το μειώσαμε περίπου στο μισό, στα 1300 δις το 1988. Το υπερκαλύψαμε με την εισροή ξένων κεφαλαίων, πάνω από 2 δις δολάρια το 1988 έναντι 1 δις το 1981. Το 1987 και ξανά το 1988 η χώρα για πρώτη φορά μέσα σε είκοσι τουλάχιστον χρόνια, δε χρειάστηκε να αυξήσει το εξωτερικό χρέος της. Τα συναλλαγματικά αποθέματα υπερτριπλασιάστηκαν, από 1 δις το 1981, σε 3,3 δις δολάρια τον Απρίλη του 1989.

Αυτή, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι η οικονομία που παραδώσαμε. Αυτή είναι η οικονομική καταστροφή, η καμμένη γη, τα άδεια ταμεία, αυτή είναι η ρεμούλα και η ανευθυνότητα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Αυτή είναι η εικόνα με τη γλώσσα των αριθμών που ούτε διαψεύδονται ούτε τυχαία^{αίτι} είναι. Πετύχαμε τα αποτελέσματα ~~που συνοψίζονται σε αριθμοί~~ ^{αίτι} γιατί εμείς, διαθέτουμε, από την πρώτη στιγμή, προγραμματική σύλληψη σε αντιστοιχία με τις ανάγκες και τα αισθήματα της Ελληνικής κοινωνίας. Η οικονομία δεν είναι κάτι που λειτουργεί έξω από τις κοινωνικές σχέσεις. Η οικονομία μας νοσούμε γιατί έπασχε η ελληνική κοινωνία. Παραλάβαμε μια κοινωνία βαρύτατα τραυματισμένη από σαράντα χρόνια Δεξιάς εξουσίας με αποκορύφωμα την δικτατορία των συνταγματαρχών, που και αυτή η Δεξιά

εκείνης της εποχής την είχε γεννήσει. Η κρατική αυθαιρεσία
 σαράντα χρόνια είχε αποξενώσει τους Έλληνες από την
 πατρίδα τους. Φυσικό ήταν στις συνθήκες ^{μιας} ~~απείρας~~ να σπεύδουν
 να διοχετεύουν στο εξωτερικό τις οικονομίες τους προκαλώντας
 συνεχή συναλλαγματική κρίση. Ο εθνικός διχασμός, ο
 χωρισμός σε πολίτες πρώτης και δεύτερης κατηγορίας, ~~τα~~
~~διάφορα εξαρτήματα του διχασμού,~~ το αστυνομικό κράτος,
 το κυνηγητό του συνδικαλιστή, οι αλεπαλληλες και αδικαιολόγητες
 πολιτικές επιστρατεύσεις, όλα αυτά δημιουργούσαν την αίσθηση
 μιας κοινωνικής έντασης, μιας κρίσης που συνεχώς σοβούσε
 κάτω από την επιφάνεια. Πως να μη διστάζουν οι ιδιώτες
 να δεσμεύσουν κεφάλαια σε επενδύσεις; Στο διεθνή χώρο, η
 συνήθεια της πολιτικής ηγεσίας να αποβλέπει στις Δυτικές
 δυνάμεις σαν επικυρίαρχους, ~~και~~ σαν σωτήρες, όχι σαν ανταγωνιστές
 με ίσους όρους, εμπόδιζε τη χώρα να επιχειρεί να συμβαδίζει ^{με το}
^{ω γκερν} ~~μαζί τους~~ είτε θεσμικά - στις αναίμακτες επαναστάσεις που
^(εύχρηστο) δημιούργησαν το ~~κοινωνικό~~ κράτος, είτε οικονομικά, στις δύσκολες
 αναπροσαρμογές που κράτησαν τις χώρες της Ευρώπης
^{πρόσφατα παρελθόν.} συναγωνιστικές στο ~~σύγχρονο κόσμο~~. Η προσαρμογή ιδιαίτερα
 στις συνθήκες της πετρελαιϊκής κρίσης που στις οικονομικά
 αναπτυγμένες χώρες έγινε τη δεκαετία του εβδομήντα, χρειάστηκε
 να περιμένει εδώ μέχρι το 1985, την κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ.
 για να την πραγματοποιήσει. Και βέβαια, με την αναβολή
 για το αύριο των αναγκαίων κοινωνικοοικονομικών αναπροσαρμογών,
 με το "άπελθέτω άπ'εμού τό ποτήριον τοῦτο", με το
 αναπαυτικό βόλεμα των κρατούντων και τη στυγνή ^{καταπίεση}
 των μη προνομιούχων συνέχισαν και μετά τη δικτατορία
 να ευημερούν ορισμένοι οικονομικοί δείκτες. Να ευημερούν
 ορισμένοι αριθμοί ενώ δυστυχούσαν πάρα πολλοί άνθρωποι.

Είχαν σταματήσει οι ιδιωτικές επενδύσεις αλλά την άνοδο των δεικτών του εθνικού εισοδήματος συντηρούσαν οι δημόσιες δήμενες επενδύσεις, που στις περισσότερες περιπτώσεις σπαταλιούνταν αντιπαραγωγικά σε έργα επίδειξης.

Συνέχιζε έτσι να αυξάνεται, για ένα διάστημα, τεχνητά, το εθνικό εισόδημα, μέχρι που και αυτή η αύξηση επιβραδύνθηκε για να φθάσει στο μηδέν το 1981. ^{Παράλληλα, όμως,} ~~εμείς παραλάβαμε~~ ~~υπονομευόταν~~ η διεθνής ανταγωνιστική θέση της χώρας. Ξεανεμίζονταν τα συναλλαγματικά της αποθέματα, και αρχίζει να διαγράφεται σαφώς η απειλή της παρέμβασης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, κρυφό, ίσως, όνειρο της ηγεσίας της Δεξιάς, εθισμένης να προκαλεί παρεμβάσεις ξένων δυνάμεων για να βγαίνει από τα αδιέξοδα που προκαλεί εκάστοτε η πολιτική της αντιδραστικότητας και η κοινωνική της αρπακτικότητα.

Τη τρομακτική αυτή οικονομική ~~κοινωνική~~ αλλά και εθνική κρίση όπου βάδιζε τυφλά η χώρα ήρθε να αποτρέψει η ιστορική πολιτική αλλαγή του 1981. Την απέτρεψε με προσπάθειες και με θυσίες οικονομικές από το κοινωνικό σύνολο, ~~που~~ ^{Πρώτοι}, πρέπει πάντοτε να τονίζεται αυτό, πρόσφεραν οι εργαζόμενοι. Αλλά και αποτελεί τούτο ιδιαίτερο τίτλο περηφάνειας για μας, η παρέμβασή ~~μας~~ για την αναγκαία σταθεροποιητική αναπροσαρμογή της οικονομίας ~~μας~~ ^(και της) δεν έγινε με τη σκληράδα, την αδιαφορία, του αφεντικού. Έγινε με έγνοια για το μη προνομιούχο, τον εργαζόμενο που, μέσα στις κοινωνικές συνθήκες που κληρονομήσαμε και προσπαθούμε ~~να βρούμε~~ να αλλάξουμε, μέσα στις συνθήκες αυτές, αναγκάζεται να σηκώνει το μεγαλύτερο βάρος των οικονομικών προσαρμογών. Από τους αριθμούς που σας ανέφερα

νωρίτερα, αριθμούς που συνοψίζουν το έργο και την επιτυχία του ΠΑ.ΣΟ.Κ. παρέλειψα σκόπιμα ένα που για μας αποτελεί ιδιαίτερο τίτλο τιμής. Τον αριθμό που λέει ότι ενώ η ανεργία στην Ισπανία έφθασε το 20%, στην Ιρλανδία το 18,7%, στην Ιταλία το 15% στην Ελλάδα την αδύνατη, την οικονομικά καχεκτική Ελλάδα, συγκρατήθηκε στο 7,5%, κάτω από το μέσο Ευρωπαϊκό όριο, γιατί ~~στην Ελλάδα~~ ^{έτσι} υπήρχε κυβέρνηση που αντιστάθηκε στην παγκόσμια πίεση της Δεξιάς. ~~Αντίφραση~~ όλο το βάρος της οικονομικής αναπροσαρμογής στην πλάτη των εργαζομένων. Και επειδή έτσι σταθήκαμε, πλάϊ στον εργαζόμενο, τον παραγωγό, τον άνθρωπο του μόχθου, το μη προνομιούχο, επειδή αντισταθμίσαμε τις θυσίες του με τις κοινωνικές αντιπαροχές, επειδή βγάλαμε το χαμηλόμισθο, το συνταξιούχο, από τα επίπεδα της πείνας που τον είχαν καθηλώσει, επειδή δημιουργήσαμε - με όλες του τις αδυναμίες - για πρώτη φορά ~~Εθνικό~~ ^{Εθνικό} Σύστημα Υγείας, γι' αυτό χαλάρωσε η κοινωνική ένταση στον τόπο μας. Γι' αυτό αποκαταστάθηκε το μίνιμουμ τουλάχιστον εκείνο της κοινωνικής συνεργασίας που χωρίς αυτό καμιά οικονομία δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει ομαλά. Γι' αυτό περάσαμε μιά οκταετία δύσκολης οικονομικής αναπροσαρμογής, ουσιαστικά χωρίς απεργίες. Αλλά και πέρα από αυτά. Επειδή διώξαμε από το κράτος το πνεύμα της αντιδραστικής νοοτροπίας, επειδή στρέψαμε την προσοχή της κοινωνίας μας στις προοδευτικές τάσεις του σύγχρονου κόσμου άρχισαν να αλλάζουν ριζικά οι αντιλήψεις και μέσα στην οικονομία. Οι επιχειρηματίες επενδύουν αποβλέποντας να εξασφαλίσουν το κέρδη τους από τον εκσυγχρονισμό μάλλον παρά από την εκμετάλλευση. Οι αποταμιευτές επαναπατρίζουν τις οικονομίες τους γιατί ο κόσμος έχει αρχίσει να πείθεται

ότι η Ελλάδα έχει μέλλον, ότι μπορεί πια να κάνει
 τη ζωή του στον τόπο του. Γι' αυτό οι δείκτες σημειώνουν
 εισροή αντί για ~~δια~~ροή συναλλάγματος. Γι' αυτό σημειώνουν
 αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και των καταθέσεων. Γιατί
 η οκταετία του ΠΑ.ΣΟ.Κ. συμφιλίωσε οριστικά την ελληνική
 κοινωνία, έκλεισε οριστικά την πόρτα στο παρελθόν,
 άνοιξε για τον τόπο τους ορίζοντες του μέλλοντος. Πράγμα
 που έχει και τις πολιτικές του προεκτάσεις, και σας παρακαλώ
 να μου επιτρέψετε εδώ μια μικρή παρέμβαση. ~~Οι~~ ^{Οι} ~~παι~~ ^θ ~~δες~~
 ελαφρότητες και αν λέγονται σήμερα περί εθνικής συμφιλίωσης,
 περί αυτού του εναγκαλισμού των αγγέλων προς τα άστρα, του
 συνεταιρισμού Κύρκου - Φλωράκη - Αβέρωφ - Μητσοτάκη, το
 γεγονός παραμένει ότι εμείς είμαστε που καταργήσαμε το
 ιδεολογικό Απαρχαΐντ - όπως το έλεγε ο αλησμόνητος Ηλίας
 Ηλιού - εναντίον της Αριστεράς, στη βάση της ελληνικής κοινωνίας.
 Μόνο η νίκη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. έδιωξε οριστικά τον ίσκιο του χωροφύλακα,
 του δεξιού χωροφύλακα, από την ύπαιθρο. Εμείς δώσαμε τη μάχη
 και επιβάλαμε στην κοινή συνείδηση όλων, στη συνείδηση ~~επαι~~ ^{επαι} ~~της~~ ^{και}
 του δεξιού ψηφοφόρου, την αποκατάσταση της Εθνικής Αντίστασης.
 Εμείς, όταν οι σημερινοί συνεταίροι του Συνασπισμού
 της Αριστεράς έφευγαν από αυτή αίθουσα κραυγάζοντας για
 ληστοσυμμορίες, ψηφίζαμε τους νόμους που κουρέλιασαν το
 πέπλο της ψευτιάς και ~~συ~~ ⁶³ ~~σκοφαντίας~~ για μια μεγάλη εποχή του
 λαού μας. Μόνο που εμείς τα κάναμε αυτά χωρίς ανταλλάγματα.
 Δεν χρειαζόμαστε τους δέκα ή τους εικοσιοντά ~~ψήφους~~ ^{ψήφους} για
 να σταθούμε. Εφαρμόσαμε μια μεγάλη εθνική πολιτική, όπως
 την υπαγόρευε η συνείδηση της προοδευτικής μας παράταξης.
 Δεν την υποβιβάσαμε στο επίπεδο του παλαιοκομματικού πάρε - δώσε
 Εκεί βρίσκονται οι διαφορές, εκεί περνάνε οι ιδεολογικές

διαχωριστικές γραμμές, που ισχυρίζεται ότι έπαψε να βλέπει, καταληφθείς από αιφνίδια πολιτική αχρωματοψία ο κ. Φλωράκης.

Βέβαια, ποτέ δεν ισχυριστήκαμε ότι λύσαμε όλα τα κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα του τόπου. Βεβαίως σοβαρό πρόβλημα παραμένει η κατάσταση που επικρατεί στα δημόσια οικονομικά της χώρας. Ουδέποτε το αρνηθήκαμε, ουδέποτε το αποκρύψαμε. Αντίθετα, τόσο οι αρμόδιοι υπουργοί του ΠΑ.ΣΟ.Κ. όσο και εγώ, στις συζητήσεις του προϋπολογισμού ενημερώναμε πάντοτε την ~~Ελληνική~~ ^{Εθνική} Αντιπροσωπεία. Εγώ ειδικά δεν αρκέστηκα σε αυτό. Θεώρησα ότι το θέμα έπρεπε να τεθεί ευρύτερα στην κοινή γνώμη με όλη την αναγκαία έμφαση. Η τελευταία φορά που ²⁶ επεσήμανα ~~επείγουσα~~ ~~το θέμα~~ ήταν με άρθρο μου στο "Βήμα", στις 25 Οκτωβρίου 1987, όταν έγραψα τα εξής:

"Η Ελλάδα έχει έναν υπερτροφικό δημόσιο τομέα. Αυτοί που εργάζονται στο δημόσιο τομέας είναι οι προνομιούχοι εργαζόμενοι στην Ελλάδα. Το όνειρο που καλλιεργήθηκε στο μέσο Έλληνα είναι να γίνει μισθωτός υπάλληλος του κράτους. Κι αυτό γιατί έχουν τους ⁶ υψηλότερους μισθούς, συντάξεις, υγειονομική περίθαλψη και καλές διακοπές.

Τη διόγκωση του Δημόσιου Τομέα δεν τη δημιουργήσαμε εμείς οι σοσιαλιστές, τη δημιούργησαν οι συνταγματάρχες. Όταν

X ήλθαμε στην εξουσία, το 90% όλων των υπηρεσιών από τις αεροπορικές γραμμές έως τις Τράπεζες και τον ηλεκτρισμό, ήταν κρατικές. Τώρα έχουμε περίπου το διπλάσιο προσωπικό που απαιτείται για να παράγουμε τις απαιτούμενες κρατικές υπηρεσίες.

Η θέση μας είναι παρόμοια με τη θέση της Αμερικής. Καταπνίγεις την ιδιωτική επιχείρηση επειδή ο δημόσιος τομέας είναι υπερτροφικός. Στην Ελλάδα οι οικονομικοί πόροι για επενδύσεις συνθλίβονται από τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα. Μπορεί να μας πάρει 10 ή 15 χρόνια, αλλά η δύσκολη αποστολή μας ως σοσιαλιστές είναι να θέσουμε τον τομέα αυτόν υπό έλεγχο και να αυξήσουμε την παραγωγικότητά του. Όπως βλέπετε από τη δική μας πλευρά ουδέποτε υπήρξε η παραμικρή έλλειψη παρρησίας. Ας μην φαντάζεται κανείς, στο σημερινό κυβερνητικό σχήμα ότι, με τη σημερινή έντονη προβολή των ελλειμμάτων μας λέν τίποτα νέο ή τίποτα περισσότερο. Αντίθετα, μας λεν κάτι λιγότερο γιατί απομονώνουν ορισμένα εντυπωσιακά στοιχεία από το γενικό οικονομικό τους πλαίσιο και σύμφωνα με το προσφιλές απογραφικό τους σύστημα, τα παρουσιάζουν χωρίς καμιά προγραμματική αναφορά. Γι' αυτό ρωτώ και πάλι: Για το πρόβλημα αυτό, που ξέρατε τη σοβαρότητά του - δεν μποτείτε να ισχυρισθείτε το αντίθετο, εγώ ο ίδιος, ο τότε Πρωθυπουργός το πρόβαλα - ποιό είναι το πρόγραμμά σας. Ποιές είναι οι δικές καλλίτερες λύσεις. Έχετε; Αν δεν έχετε | όπως και δεν έχετε, σας λείπει η σκέψη και η σύλληψη γι' αυτά τα προβλήματα - γιατί προσπαθείτε να καταδημαγωγήσετε το κοινό, που τη νοημοσύνη του φαίνεται να υποτιμάτε. Και γιατί δημιουργείτε

μερικοί από σας, άλλοι απλώς σύρεσθε, ένα κλίμα πανικού θανάσιμα επικίνδυνο για την οικονομική σταθερότητα της χώρας. Με ποιά ανώτερα ελατήρια και ποιές ανομολόγητες βλέψεις; Θα επανέλθω και θα διευκρινίσω τι υπαινίσσομαι.

Θέλω, όμως, πρώτα να επισημάνω την απόπειρα να εμφανισθεί ότι η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είχε χάσει, είχε αφήσει να της ξεφύγει, ο έλεγχος πάνω στις κρίσιμες μεταβλητές των ελλειμμάτων. Βέβαια δεν αρνούμαι ότι το έλλειμμα μεγάλωσε στην οκταετία μας, όπως μεγάλωνε συνεχώς και στην προηγούμενη από μας επταετία της Νέας Δημοκρατίας. Είναι γεγονός ότι δεν μπορέσαμε να αντιστρέψουμε την πορεία που κληρονομήσαμε. Αν, όμως, θέλετε να μιλήσουμε για απώλεια ελέγχου, ας κοιτάξουμε καλλίτερα την περίοδο 1980-81, όταν το έλλειμμα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ανέβηκε, σε ένα χρόνο μέσα, από το 8,9% του ΑΕΠ στο 16,6%. Αυτά κατά πρόσφατη, καθόλου φιλική για μας, ανάλυση που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στον "Οικονομικό Ταχυδρόμο" και ανεξάρτητα από τον ορισμό του ελλείμματος που ο αρθρογράφος εφαρμόζει εξ ίσου στη δική μας περίοδο και στην προηγούμενη.

Έτσι, στην τελευταία διετία της Νέας Δημοκρατίας το έλλειμμα, σε πραγματικούς όρους, περίπου διπλασιάσθηκε. Μάταια θα ψάξετε για τέτοιου μεγέθους εκρήξεις στο διάστημα της δικής μας διαχείρισης. Δεν υπάρχουν, δεν επιτρέψαμε να σημειωθούν τέτοιοι ρυθμοί. Δεν κατορθώσαμε να αντιστρέψουμε την πορεία του ελλείμματος. Μπορέσαμε όμως, να φρενάρουμε την επιτάχυνση της πορείας του. Βάλαμε σε έλεγχο την εκρηκτική κατάσταση

που είχε αρχίσει να διαμορφώνεται όταν παραλάβαμε την κυβέρνηση.

Από κει και πέρα η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. αντιμετώπισε το δημοσιονομικό έλλειμμα με βάση τις αρχές που ανέφερα στο άρθρο μου στο "Βήμα". Το έλλειμμα, κυρίες και κύριοι Συνάδελφοι, αποτελεί διαρθρωτικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας. Μπορεί να υποχωρήσει, να δαμασθεί, μόνο όταν δαμασθεί ο κρατισμός μέσα στην οικονομία μας. Και όταν, παράλληλα με την εξάλειψη του κρατισμού αποδεσμευθεί η πλουτοπαραγωγική δύναμη της ατομικής και της συλλογικής πρωτοβουλίας των παραγωγών μέσα και από ιδιωτικές και κοινωνικοποιημένες, πάντως όχι κρατικοποιημένες, επιχειρήσεις.

Κυρίες και κύριοι Συνάδελφοι,

Ο κρατισμός στην οικονομία αποτελεί τη μεγαλύτερη διαστρέβλωση του σοσιαλιστικού συστήματος. Ο ισχυρισμός ότι εμείς, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ευνοήσαμε τον κρατισμό αποτελεί τη μεγαλύτερη πολιτική και ιδεολογική συκοφαντία. Δε δημιουργήσαμε εμείς τον κρατισμό στην ελληνική οικονομία. Τα σαράντα χρόνια της Δεξιάς τον δημιούργησε. Τον θρέψαν μέχρι που γιγαντώθηκε και απείλησε να καταπιεί τα πάντα. Στη δική μας περίοδο δέχθηκε τα πρώτα αποφασιστικά πλήγματα. Αλλά τα αποτελέσματα δεν φαίνονται αμέσως. Έχει, επίσης συμβεί και το κάπως παράδοξο, καθόλου, όμως, ασυλήθιστο όταν επιχειρούνται δομικές παρεμβάσεις στην οικονομία, το μέτρα μας για περιορισμό του κρατισμού να επιδρούν αυξητικά στο έλλειμμα, πριν επιδράσουν μειοτικά. Επιτρέψτε μου να επιμείνω κάπως σ' αυτό το σημείο.

Το πρώτο από τα βασικά μας μέτρα για την αποκρατικοποίηση της οικονομίας υπήρξε η εξυγείανση του Τραπεζικού συστήματος και η δημιουργία πραγματικής σύγχρονης κεφαλαιαγοράς. Εμείς και όχι η Δεξιά καταργήσαμε τη φεουδαρχική σχεδόν νομοθεσία του χρηματιστηρίου και το φέραμε στη σημερινή εποχή. Εμείς και όχι η Δεξιά καταργήσαμε τα πολύπλοκα συστήματα των εξειδικευμένων πιστωτικών κανόνων και ρυθμίσεων της Τράπεζας της Ελλάδας, που είχαν ισχύσει για μια τριακονταετία και στραγγάλιζαν την πιστοδότηση των επιχειρήσεων. Εμείς και όχι η Δεξιά καταργήσαμε το διοικητικό, έξω από τραπεζικά κριτήρια, καθορισμό των επιτοκίων. Αλλά για να γίνει αυτό έπρεπε και το Δημόσιο να δανείζεται με επιτόκια της αγοράς. Στις δεκαετίες της Δεξιάς, στην επταετία της Νέας Δημοκρατίας, ουδέποτε το Δημόσιο πλήρωσε κανονικά επιτόκια. Δανειζόταν με όρους προνομιακούς απέναντι στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Αν λάβει κανείς υπόψη ότι οι τόκοι για την εξυπηρέτηση του χρέους του Δημοσίου πλησιάζουν το 1989 το ένα τρισεκατομμύριο περίπου το μισό από το έλλειμμα, - βοήθησε σ' αυτό και η έκριξη των επιτοκίων διεθνώς - γίνεται φανερό πόσο

X πιο εύκολο θα ήταν για τη Νέα Δημοκρατία να είχε αντιστρέψει την πορεία του ελλείμματος επί των ημερών. Δεν το κατόρθωσε. Έκανε τα πράγματα χειρότερα.

Ήταν σφάλμα η απόφασή μας να πληρώνει το Δημόσιο κανονικά επιτόκια; Όχι μόνον δεν ήταν σφάλμα, ήταν μέρος της στρατηγικής των διαρθρωτικών αλλαγών με στόχο τη δημοσιονομική εξυγείανση. Χωρίς υγιή χρηματοδότηση του Δημοσίου δεν είναι δυνατή η εξυγείανση των Τραπεζών και της κεφαλαιαγοράς. Χωρίς

υγιείς Τράπεζες δεν είναι δυνατή η σωστή χρηματοδότηση των επιχειρηματιών. Χωρίς σωστούς επιχειρηματίες δεν είναι δυνατή η τεχνολογική πρόοδος, η αύξηση της παραγωγικότητας που δημιουργούν τα εισοδήματα για την πληρωμή των φόρων και την εξάλειψη των ελλειμάτων. Εάν τα μέτρα για την αποκρατικοποίηση του πιστωτικού συστήματος δημιούργησαν μια πρόσθετη παροδική επιβάρυνση στο έλλειμμα, θα την εξαγοράσουν πολλαπλάσια με τις μακροπρόθεσμες ευεργετικές τους επιδράσεις στην παραγωγικότητα.

Δεύτερο βασικό μέτρο για την αποκρατικοποίηση της οικονομίας ήταν η μείωση των φορολογικών συντελεστών στους άμεσους και στους έμμεσους φόρους. Τηρήσαμε την υπόσχεση ότι θα μελετήσουμε το ανώτατο κλιμάκιο του φόρου εισοδήματος κάτω από το 50%. Έχουν τηρηθεί από πολλούς τέτοιες υποσχέσεις; Η μείωση των φορολογικών συντελεστών φυσικά δεν έγινε για να μειωθούν οι κρατικοί πόροι. Έγινε για να δωθούν κίνητρα στην παραγωγικότητα και για να διευρυνθεί η φορολογική βάση. Προοπτικά και αυτά τα μέτρα οδηγούν σε μείωση των ελλειμμάτων. Παροδικά, επιβάρυναν τον προϋπολογισμό με σημαντική υστέρηση των εσόδων. Έπρεπε να μην είχαμε επιχειρήσει τη φορολογική μεταρρύθμιση για να αποφύγουμε τη βραχυχρόνια επιβάρυνση;

Γνωρίζω, βέβαια, κυρίες και κύριοι Συνάδελφοι, ότι ο δογματισμός της Νέας Δημοκρατίας θα προτιμούσε να είχαμε ρίξει το βάρος και αυτής της αναπροσαρμογής στις πλάτες των εργαζομένων. Να συντρίψουμε το μισθολόγιο των Δημοσίων υπαλλήλων, να κλείσουμε τις προβληματικές εταιρείες

απολύοντας το προσωπικό τους, να ιδιωτικοποιήσουμε χωρίς περιορισμούς τις Δημόσιες Επιχειρήσεις, να ιδιωτικοποιήσουμε το ΕΣΥ και να στραγγαλίσουμε τις συντάξεις. Αυτά αποτελούν το ανομολόγητο πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας όπως άφησε να διαφανεί με αρκετή σαφήνεια σε πρόσφατη συνέντευξή του στην "Ελευθεροτυπία" ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Σουφλιάς.

Αυτό το πρόγραμμα η Νέα Δημοκρατία καλά θα έκανε να το υιοθετήσει δημόσια, να το παρουσιάσει ανοιχτά στο λαό. Να εξηγήσει και τις συνέπειές του - τις άμεσες και έμμεσες συνέπειές του στην αύξηση της ανεργίας και στη μείωση του εθνικού εισοδήματος. Εμείς πάντως δεν πρόκειται να το δεχθούμε. Την εξυγείανση των δημοσίων οικονομικών τη στηρίξαμε στην αύξηση όχι στη μείωση του πλούτου και της ευημερίας του λαού.

Σας προειδοποιώ, όμως, ότι ούτε και σεις θα το εφαρμόσετε. Και γιατί η διέλευσή σας από την κυβερνητική εξουσία θα είναι βραχύβια. Και γιατί το ΠΑ.ΣΟ.Κ., αδιάφορο αν βρίσκεται στην κυβέρνηση ή στην αντιπολίτευση, έχει τρόπο να περιφρουρήσει τις κατακτήσεις των εργαζομένων που αποτελούν θεμέλιο της οικονομικής μας προόδου.

Έρχομαι τώρα στο θέμα της οικονομικής συγκυρίας. Υποστηρίζεται ότι οι στατιστικές ενδείξεις παρουσιάζουν πρόσφατα σοβαρή επιδείνωση. Και υπάρχει σαφής η προσπάθεια να επιρριφθούν και γι' αυτό ευθύνες στη δική μας διαχείριση με τη δικαιολογία ότι τώρα εκδηλώνονται, με

κάποια χρονική υστέρηση, τα αποτελέσματα των δικών μας χειρισμών.

Κατ'αρχήν, κυρίες και κύριοι Συνάδελφοι, με όσες οικονομικές γνώσεις διαθέτω, δεν θα έκρινα ποτέ την πορεία μιας οικονομίας από τα στοιχεία ενός ή δύο μόνο μηνών.

Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση, τα στοιχεία έχουν τη σημασία τους, αν και όχι αυτή που επιχειρείται να τους αποδοθεί. Ας δούμε, όμως πρώτα, ποιά ακριβώς είναι τα στοιχεία.

Για το Μάη του 1988 τον τελευταίο μήνα που λειτουργήσαμε με πλήρη κυβερνητική ευθύνη - τον Ιούνιο είμαστε κυβέρνηση υπηρεσιακή - έχουμε τα εξής: Ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 3,9% έναντι 4,7% στο αντίστοιχο πεντάμηνο του 1988. Το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών με τα στοιχεία του Απρίλη, τα τελευταία διαθέσιμα τότε, ήταν 872 εκατομμύρια δολάρια έναντι 1300 το αντίστοιχο τετράμηνο του 1988. Η πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων και των καταθέσεων συνέχιζε να είναι ανοδική. Το ίδιο συνέβαινε και με τη βιομηχανική παραγωγή και με το εθνικό εισόδημα γενικότερα. Αναμφισβήτητη επίσης, μέχρι τότε, η σταθερότητα της δραχμής. Αυτά ήταν τα αποτελέσματα της από - μέρα - σε μέρα διαχείρισης της οικονομίας από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Εναπόκειται σε αντικειμενικούς παρατηρητές να κρίνουν κατά πόσο είναι καλά ή άσχημα.

Από τον Ιούνιο του 1989, όμως, η διαχείριση της οικονομίας αρχίζει να δέχεται πλήγματα. Το πρώτο ήταν η προεκλογική εκστρατεία, η καθαρά αντεθνική προεκλογική εκστρατεία της ηγεσίας της Νέας Δημοκρατίας, εναντίον της δραχμής. Υπάρχουν οι δηλώσεις του κ. Μητσοτάκη, υπάρχουν οι δηλώσεις του κ. Έμπερτ. Με υποχρέωσαν, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου να διακηρύξω στις ομιλίες μου ότι κανείς αντικειμενικός λόγος, με συναλλαγματικά αποθέματα τρισήμισυ περίπου δισεκατομμυρίων δολλαρίων, με μηδενικό καθαρό εξωτερικό δανεισμό για δύο κατά σειρά χρόνια, με τον πληθορισμό σε καθοδική πορεία, κανείς απολύτως αντικειμενικός λόγος δεν συνέτρεχε για υποτίμηση της δραχμής. Κατόρθωσα, με τις αποφασιστικές εκείνες δηλώσεις, να αποτρέψω το χειρότερο, την αιφνίδια κατάρρευση της διεθνούς εμπιστοσύνης προς το νόμισμά μας. Δεν κατόρθωσα να ανατρέψω το μικρότερο, βραχυπρόθεσμα, αλλά εξαιρετικά επικίνδυνο μεσοπρόθεσμα, κακό - την έρπουσα υπονόμευση του αισθήματος ασφαλείας του κοινού, που με τόσο κόπο είχε κατορθώσει να παγιώσει η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Στο πρώτο αυτό πλήγμα ήρθε μετά τις εκλογές να προστεθεί και δεύτερο εξίσου σοβαρό. Πρόκειται για τη εξ υποκλοπής επάνοδο στην κυβέρνηση της Δεξιάς, στηριγμένης στο Συνασπισμό της Αριστεράς. Από τη στιγμή που εμφανίστηκε το ανομοιγενές και γι' αυτό ανώμαλο τούτο σχήμα, έχουν σταματήσει να παίρνονται οποιεσδήποτε αποφάσεις γιατί από μέρα σε μέρα διεύθυνση της οικονομίας. Γνωστή είναι η παράλυση που σημειώθηκε στο θέμα των τιμολογίων των ΔΕΚΟ. Γνωστό

το θαλάσσωμα για την τιμή του ψωμιού. Δύο μηνών κυβέρνηση και αντιμετωπίζει απεργιακές κινητοποιήσεις που χρειάστηκε να περάσουν οχτώ χρόνια σκληρής κυβερνητικής διαχείρισης για να τις έχει το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Δεν είναι περίεργο το ότι, μέσα σ' αυτές τις συνθήκες έχουν αρχίσει να εμφανίζονται συμπτώματα κλονισμού της εμπιστοσύνης του κοινού. Οι συνέπειες μπορεί να είναι σοβαρές και για την εισροή κεφαλαίων από το εξωτερικό, και για το επενδυσιακό κλίμα, ακόμη και για τα δημόσια έσοδα. Ήδη η μή απόφαση για τα τιμολόγια των ΔΕΚΟ έχει επιβαρύνει το έλλειμμα, κατά ομολογία του κ. Σουφλιά, με 60 πρόσθετα δισεκατομμύρια δραχμές. Προειδοποιώ το κυβερνητικό σχήμα να μην επιχειρήσει να φορτώσει στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. την επιδείνωση της οικονομίας που το ίδιο προκαλεί με την ακυβερνησία του. Αναδεχόμαστε πλήρη ευθύνη για τις συνέπειες των όσων εμείς είχαμε προγραμματίσει και βάλει σε ενέργεια. Η ευθύνη για τη ματαίωση των δικών μας προγραμμάτων και χειρισμού βαρύνει το σχήμα της ακυβερνησίας αποκλειστικά και μόνο.

Προειδοποιώ, όμως, την κυβέρνηση και για κάτι πολύ σοβαρότερο. Έχω σαφείς πληροφορίες ότι στα σκοτεινά εργαστήρια της Νέας Δημοκρατίας το σχέδιο για την υπονόμευση του εθνικού νομίσματος δεν έχει εγκαταλειφθεί. Ο λόγος είναι προφανής. Η νέα Δημοκρατία δεν έχει πρόγραμμα εξισορροπημένων, ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις, χειρισμών για τη διεύθυνση της οικονομίας. Μια και μόνη μέθοδο γνωρίζει τη συντριβή του εισοδήματος των λαϊκών τάξεων.

Επειδή, όμως, δεν τολμά να αναλάβει την ευθύνη μιας τέτοιας πολιτικής, προτιμά να δημιουργήσει καταστάσεις, στην απρόσωπη, δήθεν, αγορά συναλλάγματος, που που θα ισοδυναμούν με περικοπή των εισοδημάτων από το ένα τρίτο μέχρι και το 50%. Ότι δεν τολμούν να κάνουν με μια απερίφραστη εισοδηματική πολιτική, ελπίζουν να το πετύχουν με μιά υπερυποτίμηση της δραχμής. Και με την επιβοηθιτική παρέμβαση των διεθνών πιστωτικών χωροφυλάκων του Δ.Ν.Τ. που του είχαν πάντα τόση αδυναμία.

Είναι βέβαια, προς τιμήν του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας ότι σε πρόσφατη συνέντευξή του αρνήθηκε την ανάγκη της υποτίμησης. Ασφαλώς κανείς αντικειμενικός λόγος για τέτοιο μέτρο δεν συντρέχει ακόμη. Πολύ φοβούμε, όμως, ότι άλλα δηλώνει ο υπουργός και άλλα μεγειρεύουν οι στρατηγικοί εγκέφαλοι του ίδου του κόμματός του. Και φυσικά κανείς δεν τι προβλήματα μπορεί να δημιουργηθούν όσο παρατείνεται το καθεστώς της δικέφαλης, ή μάλλον της διπλο-ακέφαλης ακυβερνησίας στη χώρα. Ας προσέξουν. Γιατί ότι συμβεί θα είναι υπεύθυνοι αυτοί και μόνον.

Κυρίες και κύριοι Συνάδελφοι,

Είναι ζήτημα αν στην πρόσφατη ιστορία του ελληνικού κφρινοβουλευτισμού υπήρξε περισσότερο ανεύθυνο, τερατωδώς ανεύθυνο, και γι' αυτό το λόγο περισσότερο επικίνδυνο και για την οικονομία κυβερνητικό σχήμα από το σημερινό.

Η Κυβέρνηση Τζαννετάκη, με την ίδια την πράξη της συγκρότησής της έθεσε εαυτήν μακράν των προβλημάτων της διακυβέρνησης του τόπου.

Η Κυβέρνηση Τζαννετάκη προσδιόρισε αποκλειστική αποστολή της τη λεγόμενο "κάθαρση" (λεγόμενη, όπως επιχειρούν να την κάνουν - γιατί η σωστή και ειληκρινής κάθαρση αποτελεί δική μας πολιτική) - την "κάθαρση", λοιπόν την αποκομματικοποίηση του κράτους και τις τίμιες εκλογές. Ωραία λόγια ή μάλλον ωραίοι ευφημισμοί. Θα μου επιτρέψετε να τους μεταφράσω σε μια κάπως πιο ωμή αλλά ειληκρινή γλώσσα. Κάθαρση ίσον διωγμός της πολιτικής ηγεσίας των αντιπάλων. Αποκομματικοποίηση του κράτους ίσον αποκατάσταση του κομματικού κράτους της Δεξιάς. Και τίμιες εκλογές ίσον βιασμός του φρονήματος των εκλογέων με τη μέθοδο της ποινικοποίησης των πολιτικών. Είναι θλιβερό ότι τη σκοτεινή αυτή συνομοσία δέχθηκε να την εκπροσωπήσει άνθρωπος με την αγωνιστική δημοκρατική ιστορία του κ. Τζαννετάκη. Αλλά είναι πολύ θλιβερότερο ότι δέχθηκε να τη στηρίξει η κομμουνιστική αριστερά. Ήχασαν που οδήγησε το δημόσιο βίο η Δεξιά, με την ποινικοποίηση των πολιτικών εναντίον του Βενιζελισμού προπολεμικά. Ήχασαν, όμως, και τον ειματηρό τρόπο που τη χρησιμοποίησε εναντίον της ίδιας της Αριστεράς σε εποχές πολύ πιο πρόσφατες. Καταλαβαίνω, βέβαια, το κοινό συμφέρον των δύο άκρων στη διάλυση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και τη λαφυρογράφηση - όπως μάταια ελπίζουν των ψηφοφόρων του. Δεν καταλαβαίνω πως συμβαίνει το κομμουνιστικό κόμμα να εμμένει ακόμη και σήμερα, στην πατροπαράδοτη καταστροφική τακτική του

να κατευθύνει το κύριο χτύπημα εναντίον του σοσιαλιστικού κέντρου. Και καλά, κάποτε υπήρχε η δικαιολογία ότι αυτά γίνονταν για την παγκόσμια επανάσταση. Τώρα γιατί γίνονται; Για την παγκόσμια περεστρόϊκα; Έτσι ερμηνεύουν τις κοσμογονικές αλλαγές που γίνονται στο δικό τους στρατόπεδο;

Κυρίες και κύριοι Συνάδελφοι,

Δεν κάνω τις ιστορικές αυτές αναφορές γιατί ανησύχησα για την προσωπική τύχη. Η δική μου δοκιμασία άλλωστε πλησιάζει στο τέλος της. Η δοκιμασία των κατηγορών μου τώρα μόλις αρχίζει. Γιατί τώρα λήγει η διαδικασία της εύκολης συκοφαντίας - φθάνει η στιγμή της δύσκολης απόδειξης. Ποιά θα είναι η θέση - όχι εκείνων που έχουν την παχυδερμία να κατασκευάζουν τέτοιου είδους πολιτικές σκευωρίες. Αυτοί έτσι κι αλλιώς δεν αισθάνονται. Ποιά θα είναι η θέση όσων, είτε από τη Νέα Δημοκρατία είτε από το Συνασπισμό της Αριστεράς παρασύρθηκαν να συνεργήσουν στην πολιτική συκοφαντία. Στην εμπαθή, συμφεροντολογική και μονόπλευρη δίωξη. Πως θα απολογηθούν στους οπαδούς τους, πως θα εμφανισθούν στον Ελληνικό λαό να εξηγήσουν γιατί ρίξαν στην περιπέτεια τον τόπο προσπαθώντας να στηρίξουν μια συκοφαντική, εκστρατεία καταδικασμένη να καταρρεύσει;

Προσφωπικά θα μπορούσα και να αγνοήσω τις κατηγορίες. Δεν με φθάνουν. Αν δεν είχαν ευρύτερες επιπτώσεις για τις τύχες του τόπου θα μπορούσα να αδιαφορήσω. Αλλά από τη στιγμή που γίνονται όργανο για ανατροπή των κατακτήσεων του λαού, των κατακτήσεων του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος,

από εκείνη τη στιγμή τις αντιμετωπίζω σε ανοιχτή μάχη.
Και στη Βουλή και στο λαό και όπου αλλού χρειασθεί είμαι
έτοιμος. Από τούτη τη στιγμή αρχίζω τη μάχη για τη
συντριβή τους. Αρχίζω τη μάχη για να κάνω την αλήθεια
να λάμψει.